

УДК 338.467.6

Бурченя О. П., старший викладач (Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне)

СТРАТЕГІЧНІ ЗМІНИ В УПРАВЛІННІ РЕДАКЦІЙ ДРУКОВАНИХ ЗАСОБІВ КОМУНІКАЦІЙ: ОЦІНКА ТА ПЕРСПЕКТИВИ

У статті розглянуто значимість регіональних ЗМІ в отриманні інформації для регіональної спільноти; структуру персоналу комунальних редакцій друкованих засобів масової інформації як до, так і в процесі роздержавлення; проаналізовано чисельність друкованих засобів масової інформації (газет) та середній тираж в динаміці. Запропоновано передачу окремих видів робіт для виконання стороннім особам на засадах аутсорсингу. Визначено перевагу Інтернет-ресурсу над друкованим паперовим виданням.

Ключові слова: засоби комунікацій, інформація, структура персоналу, аутсорсинг, Інтернет-ресурс.

Актуальність наукового дослідження. В сучасному суспільстві абсолютно особливим товаром стала інформація. Маючи доступ до неї, можна інтерпретувати ті чи інші події в потрібному ракурсі, впливати на громадсько-політичне, економічне, суспільне життя країни. Інформація сьогодні – справжній інструмент влади і управління, створювати і поширювати яку в умовах демократичного суспільства зможуть лише професійні друковані засоби масової інформації регіону. Основна цінність інформації друкованих засобів масової інформації (газет) полягає в її новизні, оперативності, своєчасності. За оперативністю подачі матеріалів та масштабністю впливу на населення газетним виданням немає рівних серед документальних засобів масової комунікації. Слід зазначити, що регіональні ЗМІ подекуди є одними з перших джерел даних про події та процеси в конкретному регіоні для його мешканців. Газета є продуктом діяльності редакцій друкованих засобів масової інформації.

Аналіз наукових досліджень. На думку українських дослідників, комунікація в Україні посідає якісно нове місце, перетворюючись на важливий чинник суспільно-економічного життя. В останні роки з'явилося чимало праць українських науковців, присвячених аналізу різних аспектів функціонування ЗМІ в суспільстві. Це, зокрема, праці Н. Костенко, де розглядаються теоретичні та методологічні засади функціонування ЗМІ. Особливостям діяльності ЗМІ присвячені праці А. Москаленка, В. Іванова. На сьогодні проблема особливостей твор-

чої праці в друкованій пресі є мало дослідженою.

Мета статті полягає в аналізі та оцінці стратегічних змін в управлінні редакціями друкованих засобів комунікацій.

Основний виклад матеріалу. Людина свідомо повинна спрямовувати свої дії на суспільно корисний результат. Працею людина створює, відтворює, збільшує обсяг потрібних їй матеріальних та нематеріальних благ. Діяльність людини як суб'єкта праці перетворює предмети природи на предмети і засоби праці, створює технологію й організацію задля отримання продукту праці. Що стосується інформаційного простору, то суб'єктом праці виступає журналіст – творчий працівник, який професійно збирає, одержує, створює і займається підготовкою інформації для засобів масової інформації, виконує редакційно-посадові службові обов'язки в засобі масової інформації (в штаті або на позаштатних засадах) відповідно до професійних назв посад (роботи) журналіста, які зазначаються в державному класифікаторі професій України [1].

Значимість праці в розвитку людини та суспільства відображається у розвитку самих працівників, які набувають нових навичок, розкривають власні здібності, доповнюють та збагачують знання. У інформаційному суспільстві з ринковими механізмами людина розглядається не лише як мета розвитку економіки, а й як головний засіб трансформації знань – основного виробничого ресурсу – у продукт виробництва [7]. Тому сьогодні в економічному розвитку вирішальна роль належить людині з її знаннями, навичками та досвідом, випереджаючи засоби виробництва і природні ресурси.

Сутність праці полягає в тому, що праця – це процес усвідомленої трудової діяльності людини, який здійснюється заради одержання корисного результату і є, з одного боку, процесом взаємодії людини з засобами, предметами праці у межах певної технології та організації, а, з іншого боку, – процесом суспільної взаємодії між людьми [3]. Праця – це ефективна, раціонально-організована діяльність людей зі створення благ та послуг, в процесі якої формується система соціально-трудова відносин, які утворюють стрижень суспільних відносин на рівні економіки в цілому, регіону, підприємства і мікроколективу.

Крім традиційних видів людської діяльності, є також творчі, інноваційні її види. Метою творчих видів діяльності є створення нових ідей, образів, методів, уявлень тощо. Ініціативність, творчий підхід, свідома участь в управлінні, прагнення до вдосконалення процесу праці, сприйняття змін в процесі виробничої діяльності, самостійність, розвинене почуття обов'язку, критичний склад розуму, ціль-

ність особистості, комунікабельність стають імперативом усього виробничого процесу. Автоматизація та комп'ютеризація суттєво розширюють виробничі можливості працівників, підвищують плідність їх зусиль, тобто відбувається розвиток продуктивної сили праці. Індивідуальність людини стає її найважливішою економічною властивістю.

Творча праця визнається одним із видів праці, який має суттєві особливості. До особливостей творчої праці друкованих ЗМІ належать:

- об'єктивно жорсткі часові межі виконання роботи;
- від початку зумовлена гласність результатів праці;
- творчий характер, що передбачає постійне створення нового продукту;
- як правило, колективний характер;
- підвищена напруженість, що обумовлена високим ступенем відповідальності;
- в більшості випадків – роз'їзний характер (відрядження по регіону).

Інтелектуальна, творча праця відкриває кожній окремій людині та людству загалом шлях до свободи слова. Праця є однією з найважливіших форм самовираження, самоактуалізації і самовдосконалення людини, що є могутнім чинником суспільного прогресу.

На особливості праці в редакціях друкованих засобів масової інформації впливають як зовнішні, так і внутрішні фактори їх діяльності. До 2016 року на Рівненщині понад 20 редакцій друкованих засобів масової інформації перебували у комунальній власності і фінансування, відповідно, було змішане. Левова частка фінансових ресурсів газет формувалося за рахунок коштів органів місцевої влади. Однак, з прийняттям Закону 917-VIII «Про реформування державних і комунальних друкованих засобів масової інформації» від 24.12.2015 року, який набрав чинності з 1 січня 2016 року, ситуація для друкованих засобів масової інформації суттєво зміниться. Дія даного закону призведе до відчуження та переходу комунального майна в іншу форму власності [2].

Закон визначає механізм реформування друкованих ЗМІ, заснованих органами державної влади, іншими державними органами та органами місцевого самоврядування. Реформування друкованих ЗМІ та редакцій планується здійснити у два етапи: перший – протягом одного року з дня набрання чинності цим законом, а другий – протягом наступних двох років.

Згідно із текстом закону, на першому етапі здійснюватиметься реформування друкованих ЗМІ згідно із затвердженням Кабінетом

Міністрів переліком, до якого включатимуться ЗМІ, що звернулися з відповідними клопотаннями. На другому етапі здійснюватиметься реформування тих друкованих ЗМІ і редакцій, які не реформовані на першому етапі.

Динаміку випуску та середнього разового тиражу друкованих засобів масової інформації (газет) Рівненської області відображено в таблиці 1.

Таблиця 1

Динаміка випуску та тиражу друкованих засобів масової інформації (газет) Рівненської області [9]

Роки	Кількість газет			
	Кількість видань		Середній разовий тираж	
	друкованих одиниць	відносне відхилення, %	тис. примірників	відносне відхилення, %
2007	74	100	648,3	100
2008	67	90,5	522,7	80,6
2009	52	70,3	370,7	57,2
2010	46	62,2	419,3	64,7
2011	39	52,7	319,2	49,2
2012	34	45,9	296,0	45,7
2013	38	51,4	342,3	52,8
2014	36	48,6	300,5	46,4
2015	28	37,8	232,7	35,9
2016	23	31,1	112,7	17,4

Провівши аналіз кількості друкованих одиниць та середнього разового тиражу друкованих засобів масової інформації (газет) Рівненської області за останні десять років (2007-2016 рр.), спостерігаємо чітку тенденцію до її зменшення. У 2016 році налічувалось 23 др. од., що на 51 др. од. або на 68,9% менше ніж у 2007 році (74 др. од.). Середній разовий тираж становив 112,7 тис. примірників, що на 535,6 тис. прим. або 82,6% менше ніж у 2007 році (648,3 тис. примірників).

Згідно зведеного переліку друкованих ЗМІ та редакцій, що реформуються від 21.01.2017 року у Рівненській області налічується 20 друкованих ЗМІ, що підлягають роздержавленню [8].

Відтак перед головними редакторами та колективами редакцій постало питання оптимізувати структуру витрат газети з орієнтацією на попит тиражу. Одним із шляхів оптимізації витрат є використання аутсорсингу.

Під аутсорсингом розуміють передачу деяких непрофільних функцій спеціалізованій компанії. Концепція використання подібних послуг базується на зосередженні підприємством на ключовій діяльності, що приносить найвищі доходи, при одночасній передачі певних функцій (видів діяльності) назовні, що, в свою чергу, ґрунтується на переконанні, що спеціалізовані фірми роблять це краще і дешевше (тобто якісніше і при нижчих витратах).

Суть таких відносин полягає в наступному: організація-провайдер укладає трудові відносини з персоналом і на відшкодувальній основі надає надалі цей персонал компанії-замовникові. Сфери застосування такої діяльності досить різноманітні: передача виробничих, адміністративних, маркетингових, інформаційних, бухгалтерських функцій [6].

На думку вчених і практиків, якщо раніше аутсорсинг трактувався тільки як один із інструментів бізнесу, сьогодні він "починає визначати повий напрям економічного розвитку, стаючи фундаментом змін сучасної економіки" [6]. Він є не тільки одним із шляхів зниження витрат, але й можливістю впровадження в діяльність підприємств найкращої практики підприємництва.

Для поліпшення фінансового стану редакції доцільним є не простий перегляд штатного розпису, а виділення тих функцій і видів робіт, що можуть бути винесені за межі підприємства, тобто використання можливостей аутсорсингу. Пропозиції щодо штатного розпису редакції друкованих засобів масової інформації (газет) з використання аутсорсингу відображено в таблиці 2.

Провівши аналіз штатного розпису типової редакції друкованих засобів масової інформації (газет) до та в процесі роздержавлення, можна запропонувати послуги аутсорсингу головного бухгалтера, водія, укрупнити комп'ютерних дизайнерів та журналістів.

Реалізація проекту аутсорсингу передбачає:

1. Повідомлення про істотні зміни умов праці, зменшення обсягу тиражу за 2 місяці до скорочення.

2. Передача спеціальним підприємствам функцій ведення бухгалтерського і податкового обліку, наданні транспортних послуг та комп'ютерної верстки газети.

3. Укладання договору із постачальниками послуг.

Таблиця 2

Штатний розпис типової редакції

Друкованих засобів масової інформації (газет) Посада	Кількість, од.	До початку роздержавлення	В процесі роздержавлення	Аутсорсинг
Головний редактор	1	+	+	-
Заступник головного редактора	1	+	+	-
Головний бухгалтер	1	+	-	+
Літературний редактор	1	+	+	-
Завідувач суспільно-політичного відділу	1	+	+	-
Журналісти	3	+	+ (2)	-
Офіс-менеджер	1	+	-	-
Комп'ютерні дизайнери	2	+	+ (1)	-
Водій	1	+	-	+

*- розраховано автором

Іншою зовнішньою умовою є часткова втрата інтересу читачів до паперового ресурсу та збільшення інтересу до Інтернет-ресурсу.

Рівень технічної оснащеності неминує визначає відмінності в організації праці журналістів. Розглянемо це на прикладі редакції типової газети.

Коли газети мали великі тиражі, штатно-організаційна структура редакції була наступною: на чолі колективу стояв головний редактор, якому безпосередньо підпорядковувалися заступник редактора, головний бухгалтер, відповідальний секретар, літературний редактор, завідувачі відділами, оператори комп'ютерної верстки. Матеріал, який надходив від автора до редакції, потрапляв до літературного редактора. Він готував рукопис до друку, потім передавав завідувачу відділу. Той пропонував матеріал відповідальному секретарю. Відповідальний секретар остаточно готував майбутню публікацію до друку і розробляв ескізний макет газети, де вказувалися розташування матеріалів на смузі, шрифти і все необхідне для верстки. Редактор газети підписував до друку кожен смугу окремо і весь номер в цілому після верстки та необхідної правки.

У зв'язку з переходом на офсетний спосіб друку змінюється і організаційно-штатна структура редакції. Офсет передбачає

комп'ютеризацію технологічного процесу. Відпала необхідність в численних передруках одного і того ж матеріалу; з'явилася можливість вносити зміни і правку на будь-якому етапі роботи над рукописом. У деяких редакціях відмовилися від посади відповідального секретаря, оскільки ескізний макет тепер не потрібен – виконується оригінал-макет, який повністю імітує газетну смугу. Можливість роботи «он-лайн», тобто з використанням комп'ютерних мереж, призвела до ще більшого скорочення облікового складу редакційних співробітників. Тепер редакція цілком може складатися з одного редактора, а автори в цьому випадку надсилають свої твори електронною поштою. Щоб скоротити час на верстку, використовуються типові макети, моногарнітурну верстку та ін.

Висновки. За допомогою регіональних ЗМІ задовольняється потреба регіональної спільноти в отриманні інформації, переосмислюється набутий досвід, здійснюється його переоцінка та пристосування до транзитивних умов сучасного соціуму. Закон України «Про реформування державних і комунальних друкованих засобів масової інформації» призвів до відчуження та переходу комунального майна в іншу форму власності. У Рівненській області налічується 20 друкованих ЗМІ, що підлягають роздержавленню. Відтак зміниться і структура персоналу редакцій друкованих засобів масової інформації з виділення тих функцій і видів робіт, що можуть бути винесені за межі редакцій, тобто використання можливостей аутсорсингу.

Часткова втрата інтересу читачів до паперового ресурсу та збільшення інтересу до Інтернет-ресурсу призведе до засилля інформаційних технологій у засобах масової інформації, а відтак, поширення електронних видань, у яких собівартість виготовлення є конкурентнішою, ніж в паперових. Тому перехід друкованих паперових видань в електронну форму, доповнення одне одного є досить актуальним на сучасному етапі.

1. Закон України «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів» від 23.09.1997 р. № 540/97-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/540/97>. 2. Закон України «Про реформування державних і комунальних друкованих засобів масової інформації» від 24.12.2015 року № 917-VIII – ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/917-19>. 3. Грішнова О. А. Людський розвиток : [навч. посібн.] / О. А. Грішнова. – К. : КНЕУ, 2006. – 308 с. 4. Іщук С. І., Регіональна економіка: Теорія. Методи. Практика: [підручн.] / С. І. Іщук, О. В. Гладкий. – К. : Знання; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, 2013. – 447 с. 5. Петрунін В. Ю. Регіональні чинники формування, використання та розвитку людського капіталу / В. Ю. Петрунін [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.econotyu.nauka.com.ua>. 6. Сафарова Е. И. Аутстафтинг, аутсорсинг, лизинг персонала: новые технологии в бизнесе / Е. И. Сафарова. – М. : ЭКСМО, 2010. 343 с. 7. Чухно А. А. Сучасні економічні теорії: [підручн.] [Електрон-

ний ресурс]. / А. А. Чухно, П. І. Юхименко, П. М. Леоненко– Режим доступу: http://pidruchniki.com/1781040944026/politekonomiya/suchasni_ekonomichni_teoriyi. 8. Державний комітет радіомовлення і телебачення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://comin.kmu.gov.ua/control/uk/publish/>. 9. Головне управління статистики у Рівненській області. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rv.ukrstat.gov.ua/>

Рецензент: д.е.н., професор Сазонець І. Л. (НУВГП)

Burchenia O. P., Senior Lecturer (National University of Water and Environmental Engineering, Rivne)

STRATEGIC CHANGES IN EDITION MANAGEMENT OF PRINTED MEANS OF COMMUNICATION: ANALYSIS AND EVALUATION

In the article it is discussed the importance of regional mass media in obtaining information for the regional community, the structure of municipal staff editors of printed media, and expressed it before and in the process of privatization, the number of print media (newspapers) and average circulation dynamics are analyzed. It is proposed a transfer of certain types of work for the performance of third persons on the basis of outsourcing. Advantages of Internet resource on printed paper edition are defined.

Keywords: communication, information, personnel structure, outsourcing, Internet resource.

Бурченя Е. П., ст. преподаватель (Национальный университет водного хозяйства и природопользования, г. Ровно)

СТРАТЕГИЧЕСКИЕ ИЗМЕНЕНИЯ В УПРАВЛЕНИИ РЕДАКЦИЙ ПЕЧАТНЫХ СРЕДСТВ КОММУНИКАЦИЙ: АНАЛИЗ И ОЦЕНКА

В данной статье рассмотрены значимость региональных СМИ в получении информации для регионального сообщества; структура персонала коммунальных редакций печатных средств массовой информации как до, так и в процессе разгосударствления. Проведен динамический анализ количества печатных средств массовой информации (газет) и среднего тиража. Предложено передать выполнение отдельных видов работ за пределы предприятия на условиях аутсорсинга. Определено преимущество Интернет-ресурса над печатным изданием.

Ключевые слова: средства коммуникации, информация, структура персонала, аутсорсинг, Интернет-ресурс.
